

Si-Sa

AYLIK SINEMA SANATI DERGİSİ

4

Hayri CANER

Turgut DEVRİM

Yılmaz GÜNEY

Turgut KURAL

S. Avni ÖLEZ

Selim SABİT

Kaya A. ZEREN

M. İskender ZİYA

SİNEMA DÜNYASINDAN:

Yeni Sezonda Göreceğimiz Fransız Filmleri :

- ★ **A BOUT DE SOUFFLE** -- Yönetmen: Jean-Luc Godard, Senaryo: François Truffaut, Müzik: Martial Solal, Oyun: Jean Seberg, Jean-Paul Belmondo, Henri-Jacques Huet, Liliane David, Van Doude, Claude Mansard Daniel Boulanger.
 - ★ **LES AFFREUX** — Yönetmen: Marc Allégret, Müzik: G. Van Parys. Oyun: Pierre Fresnay, Darry Cowl, Louis Seigner, Jacques Charron, André Brunot, Michel Galabru, Anne Colette, Georges Cuzin.
 - ★ **A REBROUSE-POIL** — Yönetmen: Pierre Armand, Senaryo: Pierre Armand. Oyun: Jacques Morel, Micheline Dax, Mathilde Casadessus, Noel Roquevert, Jeanne Fusier, Robert Arnoux.
 - ★ **BAL DE NUIT** — Yönetmen: Maurice Cloche. Senaryo: Maurice Cloche. Müzik: René Sylviano. Oyun: Pascale Audret, Claude Titre, Sophia Daumier, Jany Clair, Bernadette Laffont, Roger Fradet, Micheline Francey.
 - ★ **LE BARON DE L'ECLUSE** — Yönetmen: Jean Dellannoy. Eser: Georges Simenon. Müzik: Jean Prodromides. Oyun: Jean Gabin, Micheline Presle, Jean Desailly, Louis Seigner, Jacques Castelot, Blanchette Brunoy, Dominique Boschero.
 - ★ **BOUCHE COUSE** — Yönetmen: Jean Boyer. Senaryo: Jean-Pierre Feydeau. Müzik: Louiguy. Oyun: Darry Cowl, Judith Magre, Jacques Hilling, Sacha Pitoeff, Fernand Sardou, Edmond Ardissou.
 - ★ **BUSINESS** — Yönetmen: Maurice Boutel. Senaryo: Maurice Boutel. Müzik: Raymond Legrand. Oyun: Colette Renard, Marcel Charvey, Pierre Doris, Pauline Carton, Fernand Sardou, Junie Astor, Fernand Rauzens, Milly Mathis.
- (Hindistan) :
- ★ Bir süredir Pakistan'da bulunan Hint sinemasının ünlü komedyenlerinden Charlie tekrar Bombay'a döndü..
 - ★ Bu ay içinde «Ganga Jamuna» adlı film başlıyacak olan Dilip Kumar, daha önce Igatpuri çevresinde köy ve çiftliklerde yapının bazı sekansları için çalışmalarda bulundu. Film renkli olarak çekilecek.
 - ★ Dev Anand'ın dört filmi birden yakında Hindistan sinemalarında gösterilmeye başlanacak.
 - ★ Malaya'lı yıldız Maria Menado geçen ay içinde Bombay'lı film yapımcılarıyla konuştu ve anlaştı.
 - ★ Aktör-rejisör Prabha «Amar Rahe Ye Pyar» adlı filmi yapıladı. Yapının oyuncularını, Nalini Jaywant, Rajendra Kumar Nanda ve komedyen Radhakishan.

Si-Sa

AYLIK SİNEMA SAN'ATI DERGİSİ

Sahip ve Yönetmen :
Ş. Avni ÖLEZ

Sorumlu Yönetmen:
M. Kemal AKKAŞ

Sekreter :
Hayri CANER

Teknik Sekreter :
Turgut KURAL

Yazı Kurulu :
Ş. Avni ÖLEZ
Hayri CANER
Turgut KURAL

İç Haber Servisi :
Turhan Ş. ZARPLI
Turgut DEVRİM

Dış Haber Servisi :
Amerika —
Nejat A. ÖLEZ
Vural DÖLEN
Clyde DIEHL
İngiltere —
İsmail MEHMET
Eleanor STANHOPE

Fransa —
M. Paul DEVAUX
Almanya —
Else BAUER
İtalya —
Raffaella GINI
Japonya —
Eiko AIDA

Yönetim Yeri :
Gayrettepe,
Oya Sokak, No. 5
Mecidiyeköy — İstanbul

Yazışma Adresi :
P. K. 1103 — Sirkeci

Dizgi: Ekonomi Matbaası
Baskı :

Uğur - Olcay Matbaası

Abone :

Yıllığı 1200 Kuruş
Altı Aylığı 600 Kuruş

OKURLARIMIZLA KONUŞMA :

- ★ 17 Nisan 1960 günü toplanan yazı kurulumuz, Si - Sa'nın yayın hayatına atılmak üzere caba gösterdiği günlerden bu yana, bizimle yakından ilgilenen ve sanat alanındaki çabamıza bizi her yönden desteklemek yoluyla katılan sanatçı - yazar Aziz Nesin'e, oybirliğiyle, bir teşekkür mektubu yazılmasına ve bu teşekkürün, dergimizde yayınlanmak yoluyla, sanatçı dost, yazar ve okurlarımıza duyurulmasına karar vermiştir. Sayın Aziz Nesin'e hepinizin önünde yeniden teşekkür eder, bu örnek davranışından ötürü kendisini kutlarız.
- ★ 27 Nisan 1960 günü yitirdiğimiz, sinema çevremizin ön sanatçılarından Necip ERSES'in sanatı ve kişiliği hakkında bir yazıyı 15 Haziran sayımızda bulacaksınız.
- ★ Si - Sa'nın taşra dağıtımı görevini bundan böyle, dergimizde yazarlarını da okuduğunuz bir sanatçı, Selim Sabit üzerine aldı. Dergimizle ilgilenen taşra dağıtıcıları ve okurlarımızın «Selim Sabit, Y. O. Pazarı, İhlamur Pasajı - 6, Beşiktaş, İstanbul» adresine başvurmaları gerektiğini duyururuz.

İstanbul içinde dergimizi bulabileceğiniz başlıca dağıtıcıların adreslerini de veriyoruz. Okurlarımızın Si - Sa'yı özellikle bu adreslerden aramalarını rica ederiz.

Beyoğlu Kitapsarayı,
Divanyolu Zahit Uysal Köşe Kitabevi,
Aksaray Kitap Kitabevi,
Beyazıt Sahaflar Elif Kitabevi,
Karaköy Köprü Kitabevi,
Gümüşsuyu Ataç Kitabevi,
Beşiktaş İhlamur Pasajı Y. O. Pazarı,
Kadıköy Franc Amerikan Kitabevi,
Moda Kültür Kitabevi.

Abone adresimiz: P.K. 1163, Sirkeci, İstanbul'dur. Dergimize bir yıllık abone olanlara ayrıca çeşitli kitaplar armağan ediyoruz.

- ★ Öğretmen ve öğrencilerin dergimizi daha az fiatla elde etmelerini sağlamak amacıyla, bundan böyle, Si - Sa'nın yıllık abone tutarında indirim yapmış bulunmaktayız. Salt öğretmen ve öğrenciler için bir yıllık abone karşılığın dokuz lira olduğunu okurlarımıza bildiririz.
- ★ Mart 1960'da açmış olduğumuz «Si - Sa Armağanı Sembol Yarışması» ve 5 Nisan 1960'da açmış olduğumuz «Film Hikâyesi Yarışması»na katılma koşullarımızı tümüyle 19 sayfamızda bulacaksınız. Okurlarımızın bu koşulları yeniden gözden geçirmelerinin kendilerine yararlılığı yönünden, gerekli olduğu kanısındayız.
- ★ Okurlarımızın Si - Sa üzerine eleştirileri bizi sevindirir. Her sanatçı gibi bizim de yaptıklarımız, yapamadıklarımız olacaktır. Okur gözüyle bunların ısığa çıkarılmalarının, sanatçıyı hiçbir zaman küçültmeyeceğini sanıyoruz. Bundan böyle, «Okur Mektupları» bölümümüzde, bizi iyi - kötü yönlerimizle eleştiren mektuplarınızı cevaplamaya çalışacağız.
- ★ Gelecek sayımızdan sonra Si - Sa'da, «Sinema Yazarlarına Göre» sayfası olduğu gibi, bir de «Sinema Seyircilerine Göre» sayfası açmak düşündüyoruz. Sinemayla ilgili okurlarımızın gördükleri filmler üzerine kısa ve özlü eleştirmelerini bize göndermelerini bekliyoruz.

Saygılarımızla

(Si - Sa)

Sinemamızın Düşündürdükleri...

Yılmaz GÜNEY

Bir yandan sansür, bir yandan da film yapımcılarının gerilim anlayışı ile devamlı savaş halinde olan sinema adamlarımız, kendi şartlarını zorlayarak iyi film yapma çarelerini aradılar. Türk sinemasını, içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmak gerekti. Önce bir Lütfi Akad çıktı. Arkasından Atıf Yılmaz... Derken, Metin Erksan, Memduh Ün, Osman Seden, kendi paylarına düşeni ortaya koydular. Bu yıl da, «Kanlı Fırtına» ile Orhan Elmas, bu genç savaşçıların arasına katıldı. Sinemamız, bugünkü durumunu şüphesiz bu genç rejisörlere borçludur.

Türk Sinemasının kalkınmasını geciktiren sebeplerin başında, iyi senaryo yazarının yokluğu, teknik yetersizlik, sinema ile uğraşan kişilerin kültürsüzlüğü ve Amerikan filmlerinin kötü etkisinde kalmış bir sinema seyircisi. Sinemadan bir parça bile anlamadıkları halde, yerli filmleri küçümseyen, aydın geçinen kişiler ve küçük sermaye ile film yapmaya kalkan hevesliler... Sansürün etkisi ve film yapımcılar...

Sinemamızı bugünkü duruma getiren genç sinema adamlarımızı tamamlıyacak yeni bir sinema kuşağı doğmak üzere. Yeni kuşak, az da olsa kendile ine hazırlanmış bir sinemaya konmaktadır. Az da olsa Türk toplumuna iyi filmler sunmuşlar, daha önce sinemamıza sırt çevirmiş bir takım aydınlara, Türk sinemasının geleceğinin iyi olacağını göstermişlerdir. Bununla beraber değiştiremedikleri

şeyleri, olduğu gibi yeni kuşağa bırakmaktadırlar... En tehlikelisi de budur bence. Yeni kuşağın karşısına da, aynı sansür, aynı film yapımcısı, aynı senaryo ve aynı teknik çıkacaktır. Sinemamızın beklediği yalnız yeni kuşak rejisörleri değil onları destekleyecek kuvvette, genç kameraman, genç film yapımcısı ve genç senaryo yazarlarının da doğmasıdır.

★ Sinema edebiyatımızın bu kırsırlığı ortadayken, sinemamızın kurulamamış olmasının şaşılacak hiç bir yönü yoktur.

Nijat ÖZÖN

★ Türk filmciliği uyanık ve sinema sanatının ne olduğunu bilen prodüktörlerin ortaya çıkmasıyla kurtulabilir.

Salâh BİRSEL

★ İyi bir senaryo olmadıkça iyi bir film olamaz, iyi bir senaryo yazarı olmadıkça iyi bir senaryo olamaz, iyi bir senaryo yazarı, filmin kendisi tarafından hazırlanacağına güvenmedikçe iyi bir senaryo yazamaz.

Elia KAZAN

★ Sinema milletlerarası bir sanattır, sinema dili milletlerarası bir dildir, bu dilin kuralları ülkeler için aynıdır, sadece bunları öğrenmek, kendi konularımıza uygulamak gerekir.

Nijat ÖZÖN

Sinemamıza yeni bir anlayış, yeni bir duyuş getirecek gençlere ihtiyacımız vardır. Bu memleketin gerçeğini, bu memleketin insanını anlatacak, dış piyasalara çıkabilecek güşte filmlerimizin yapılacağına inanıyoruz. Ama, film yapımcıları ile sinema adamlarının işin başında birbirlerini anlaması gerekir. Kendilerini yetiştirmeye çalışan, yeni bir kavga ya hazırlanan

gençlerin yanı sıra, üç-beş kuruşu bir arava getirip film yapan küçük firmalar türedi. Kalite farkı gözetmeyen, değer ölçülerini sıfıra indiren bu yeni film yapımcıları, Türk sinemasına en müthiş darbeyi indirmektedir. Bu böyle devam ederse, bu yıl çıkacak iyi film sayısının, geçen yıla göre, daha az olacağını söylemek, bir ileri görüşlülük olmasa gerek. Kendi dertleri, kendi çıkmazları ile ancak uğraşabilen sinema adamlarımızın bunlarla uğraşacak ne gücü ne de vakti vardır.

Film yapımcıları kendi aralarında bir birlik kurup, böyle türedi film yapımcılarının film yapmasını önleyebilselerdi, hem kendi kazançları, hem de Türk Sinemasının kalkınması bakımından hayırlı bir iş yapmış olurlardı.

Şimdi, Türk Sineması, kendisini çağdaş seviyeye ulaştıracak gençleri beklemektedir. Acaba gençler, bu şartları değiştirebilecek çareleri bulabilecekler mi? Gülmek için yerli filmlere giden aydın kişiler susturabilecekler mi?

Türk Sineması ve Aydınlar

Hayri CANER

Aydınlarımızın sinemamızla ilgilenmemesi, öteden beri söz konusu edilir, durur. Oysa Türk sinemasının da bugüne dek aydın kişilere ilgisil pek görülmemiştir.

Aydınlarımızın çoğu yerli filmlere gitmemeyi prensip haline getirmişlerdir. Türk filmi ve Türk Sineması konusunda ilgili ve çalışkan değildir. Sinemamızın bugünkü

durumu bile onları uyartamamıştır. Bunun nedeni türlü konulara bağlanır. İlk akla gelen, Türk filmi oynatan sinema salonlarının yabancı film oynatan salonlardan ayrıştığıdır. Bu sinemalara aydınların ayağı almamıştır.

Kentlerde durum böyledir. Kazaba ve köyler için pek fazla bir şey söyleyemeyebiliriz. Ora aydınlarımızın savunusu pek ilginç olsa gerek. Türk filmlerinin büyük bir bölümü 'sana' yönü olmayan, değersiz, görülmesi kişiye azap veren kurdelerdir. Buna göre Türk filmi oynatan sinemaya giden bir aydın da, bir-iki kere bu, azaba katlandıktan sonra, «tövbe» demekten kendini kurtaramaz. Geçmekte haklıdır belki. Fakat aydın kişinin bu konuda çalışacağı, Türk sinemasına yardım elini uzatacağı bir alan yok mudur?

İşte bu sorunun cevablaması da sinemamız yapımcılarına düşer. Çünkü onlar, bu konuda yalnız olduklarını bile bile, çevrelerindeki değerlerden yararlanmayı düşünmezler veya düşünürler de bu onları işine gelmez.

Türk sinemasının bugün için en önemli sorunu, konu ve senaryodur. Oysa hiç bir film şirketi, hiç bir yapımcı bu konuda aydınların ilgisini çekebilecek bir yarışma hazırlamamıştır.

Bundan ayrı, bugün Türk sinemasında oyuncu bunalımı vardır. Birçok yapımcı, bir yapının oyuncu ve figüran kadrosunu tamamlamak için büyük sıkıntılara girmektedir. Durum böyleyken, hiçbir

şirket de aydınları bu konuda ilgisini çekecek bir davranışta bulunmamıştır.

Bir yapının dekorlarının hazırlanması işi, yahut bir romanın senaryo durumuna getirilmesi, neden bir yarışma konusu olmasın? Özel bir konu için arınlan cıvucular niye yarışmayla ortaya çıkmamasında, elde bulunanla yetinmek yoluna gidilsin?

Sinemayla ilgili meraklı ve sonucunu anlayabilecek kişiler, niye bu işi asistanları yapamamışlar?

Ve için önemli konulardan biri olan fon müziği için sanatçı kişiler arasında yarışmalar hazırlanmasın?

Bunlar gibi, her hangi bir şirketin açacağı «Film Hikayesi Yarışması» da ortadaki konu bunakının gösterebilir. Ve bunun yanında açılacak diğer yarışmalar da Türk aydınların, Türk sinemasına ilgisini çekebilir.

Açılacak yarışma ve kampanyalarda, gerçekten değerli, sanat yönü güçlü kişilerin ilgisini çekebilecek gerekçeler konulması da çok önemlidir. Bir yapının tamamlanması için türlü sanatçılar gerektir. Senaryocısından atöçesine değin uzanan bu çok kollu sanatın, her kolu için yarışmalar, kampanyalar açılmalıdır.

Eldekilerle yetinmek, «âcize» kişilerin yapacaklarıdır. Oysa böyleleri Türk sineması için birer parazitler. Ve bunun sonucu belki de memleketimizde çağdaş seviyeye erişebilen bir sinema sanatı ortaya konulamıyacaktır. Bugün için aydınların beklediği, yapımcıların ilgisidir. Bu ilgiyi gördüklerinde onlar da Türk Sinemasına yardım için güçlü kollar uzatacaklardır...

Si-Sa

FILM HİKAYESİ

YARIŞMASI KOSULLARI:

1. Yarışmanın amacı sinema sanatımıza «sinematografik anlamda gerçek değeri» taşıyabilen yapıtları kazandırmaktır.

2. Konu değişik olabilir. Asıl olan, konuyu sinematografik anlamda ve sinema tekniğine en uygun biçimde işleyebilmektir. Konu işlenirken, özellikle gerçek düşünüşe yer vermeli ve «olmaz» davranışlara el atılmaktan kaçınılmalıdır.

3. Gönderilecek yapıtların 8-12 sayfa arasında anlatılmaları gereklidir. 8'den az ve 12'den çok sayfada anlatılmış hikâyeler yarışma dışı bırakılır.

4. Yarışma'da birinci'den altıncı'ya değin ödül ve ayrıca yarışma'ya katılanların tümüne çeşitli armağanlar verileceği gibi, birinciliği kazanan eserin filme alınmasına çalışılacaktır.

5. Yarışma süresi 5 Nisan 1961'de sona erer.

6. Yarışma'ya herkes katılabilir.

Toplumsal sinemaya etkisi

Turgut KURAL

Sinemanın toplum üzerine etkileri, hangi yönden incelenirse incelenirsin pek büyüktür. Tabiidir ki bu etkilerin doğduğu neticeler her zaman müspet olamamakta, bazan menfi haller doğmakta, kötü neticeler zuhura gelmektedir. Sinemanın topluma etkileri aşikâr olduğuna göre acaba toplumun sinemaya etkisi nelerdir? Neler olabilecektir?... İnanılır bir gerçektir ki, bu soruların cevabı, çeşitli çevre ve değişik sanat toplumlarına göre başka başka olacaktır. Yoksa, bütün çevre ve sanat görüşleri bir noktada toplanacak, anlaşılacak olmaları sanat ve çevre olgunluğu diye bir mevzu da olamazdı herhalde...

Şüphesiz ki, çift veya çok taraflı etkiler en ziyade sanat evreninde gelişmiştir. Sıfır yılından başlayarak 20'nci asıra kadarki gelişmeler gösteriyor ki yapılanlar, toplumun ihtiyaç tepkilerinden doğmuştur. Aksi halde ne bir kasabanın yol ihtiyacı, ne bir vilâyetin üniversite arzusu yerine getirilebilir, ne de sanat dallarında ilerlemeler kaydedilebilirdi. Halk tipi otolar, cep rağ-yoları, ısıtma cihazları, minyatür fotoğraf makineleri, hep toplum ihtiyaçlarının yapımcıları etkilemesinden doğmuştur. Şu halde toplum etkisi, yapımcıya bir yön de verebilir. Devrimizde çoğu etkiler, sanat ve çevre yönlü, paralel olarak gelişmektedir. Sanat ve çevre etkileri orantılı bir şekilde yükseldikçe gelişmeler değerli olabilir. Tek taraflı gelişmeler, yadırganmaya, maddeten karşılıksız kalmaya maalesef mahkûmdurlar.

Sinema sanatında ise filmlere giren birçok mahallî âdetler, dini törenler «Sinemanın topluma» değil, «toplumun sinemaya» olan etkilerinden doğmaktadır. Yerli filmlerimizin pek çoklarına giren «göbek» kompozisyonları, ancak bundan hoşlanan kimselerin çoğunluğu dolayısıyla filmcilerimizi etkilemiştir. Bu etkiye uyma zarureti ise «kazanç» faktöründe aramak gerekir. Mahallî âdetler, argo tâbirler (biraz da realiteye(!) uyus çabasıyla) hep toplumun etkisiyle sinemaya yerleşmişlerdir. Bunda, «sanatın halk seviyesine iniş...» gibi bir mülâhaza herhalde yürütülemez.

Sinemanın topluma yaptığı etkilerin yanında, toplumun da sinemaya etkisi bir gerçektir. Sanat yönünden faydalı ve semereli bir etki ise iki taraflı olgunlukla kabildir. Sanatta olgunluk çevreyi ne derece etkilerse; çevrede de olgunluk sanatı o derece etkiler ve yükseltir. Aksı halde, sanat'a dayanmayan bir çevre, çevresiz bir sanat, yerinde saymaya, hattâ çökmeğe mahkûmdur ve mahkûm olacaktır.

Sanatçının sorumluluğu

M. İskender ZİYA

Sanat alanında kendine özgü tutumu olmayan toplum için söylenecek söz, sanatçı kişinin sorumluluğuyla düğümlenen, zincirleme bir ilgisizliğin ortaya çıkışına yol açar. O toplum kişileri aslında öylesine ilkel bir çevrenin içine sıkışıp kalmış degillerdir. Ama toplumda değişik düzeyde bir yaşayış varsa ve her düzeyin kendine özgü sanat anlayışı yine ancak kendi çevresi içinde kalıyorsa, ya da sanatçı kişiler asıl olan ortak çabayı göstermek yerine kişisel davranışların ilkel tutumuna yönelmişlerse, sonuçta topluma ve çevreye sorumluluk yüklemek gibi bir davranış hiç de yerinde olmayacaktır. Oysa bunun tüm karşısı daha önce sanatçı kişiler için gerçekten düşünülebilir.

Sanatçı, kendi dalında toplumun tüm sanat olaylarını izlemek, sonra izlediği olaylardan etkilenmek ya da onlara e'kimek, daha sonra da bu olayların toplumun sanat düzeyi içindeki durumlarını incelemek zorundadır. «Sanatçı» dediğimiz kişi yazar, yapımcı, ya da eleştirmeci olabilir. Sorumluluk konusunda ilk akla gelen de «eleştirmeci»dir. Eğer bir eleştirmeci toplumun sanat olaylarını tümüyle izleyemiyorsa, suçludur. Eleştirmeleri önce önemsiz, sonra da yarasızdır. Toplum sanatına değer kazandırmayan yapıt, ne olursa olsun, gerçekten hiçbir önem taşıyamaz. Görülüyor ki, ilgisizlik basamağında yapıpış kalmış sanatçı adımı, önemli olmak, yararlı olmak sonucuna hiçbir zaman varamıyacaktır.

BEN ve ÖTESİ

Selim SABİT

Sinemayı seviyorum. Yaşadığımı, yaşamak istediğimi kendime kabul ettirebildiğim, sinemada düşlerimi bulduğum için. Sezinliyemediğim güzelikleri doyaya gösterebildiği için, insanca duyguları uyardığı için...

Sinemayı arıyorum. Sevgim için, arkadaşım olduğu için. Herşeyi buldum onda. Etkisinde kaldıkça daha çok önemsedim. Ayrılmadan arttı özlemim...

Salt ben miyim ki? diyorum. Ben miyim sadece onu böylesine seven? Çevremdeki yüzlerce seyirci benim duyduklarımı duymuyor mu? O da düşünmüyor mu düşündüklerimi, özlemiyor mu?...

İstanbulda değil, Dünyanın her yerinde ve Anadoluda da bu böyle. Aklıma Diyarbakır ve Ortadoğunun en büyük sinemasının oraya yaptırılışı

Suçlu olmak, işte bu sonuca varamayışın nedenlerini bilmemek ve onları önemsememekle başlar. İlgisiz sanatçı, ilk planda sorumlu olan, suçlu olan sanatçıdır.

Kendisini «eleştirmeci» gören bir sinema yazarı, sorumluluk çengelindeki soru noktasını kaldırmayı başarmalıdır. Yoksa, «toplum için çaba» görevini yapmamış, sanat alanında değerli bir yapıt öne sürmemiş olur. Bu durumda ki sanatçı, yitirilmiş kişidir. Bu yitirilmiş kişi bir eleştirmeci olduğu gibi, bir yazar, bir yapımcı da olabilir. Bunlar, eş nedenlerle eş sonuca varan değişik adlardır. Sanatçının sorumluluğu

geliyor. Bir «gösteriş» değildir bu. Gereksinme sonucudur. Sinemaya ilgi belki orada buradan daha fazladır. Şekil değiştiren eğlenme arzusu, kişiyi, Anadolunun basit kişisini kahvelerden, sokaklardan, evlerden sinema salonlarına çekiyor. Ama bu ilgi düzenli bir ilgi değil. Aşırı bir özlem. Hattâ bir açlık diyebilirim buna. Yeni uyanan Dünya sevgisi de var etkiliyen. Evet, Anadolu'da sinemaya bağlantı aşırı. Özlem, sevgi - açlık - bol bol harcanyor. Önerine konan hep aynı çeşit yemekleri yemekten bıkmaya vakit bırakmıyan bir açlık bu. Filmlerin hep birbirinin aynı oluşu, hattâ bir filmi birkaç kere seyredışı onlarda tepki uyandırmıyor. Belki de bu şimdilik böyle... Azınlık etkiliyecek onlara, daha iyileri olduğunu öğrenecekler. Oysa şimdi gördükleriyle değerlendirmeye yapıyor, onları çok iyi, iyi sayıyorlar. Türk Filmleri için diyorum bunu. Yapımcılar seyircinin kendisini filmlerine aktarmışlar. Ama filmin kahramanları öyle düzenlenmiş ki bunlar aima aşırı hislerin birleştirildiği kalıplaşmış kişiler oluyor. Seyirciye — kendi

seyircisine — de kolayca etkiyor, sanki onları da kalıplaştırıyor.

Filmlerdeki olayları kendisine örnek alanlar yok değil. Öteki şehirleri filmlerden tanıyarak ailelerinden izinsiz kaçan gençler, macareye özenişler, aşk'ı filmlerdeki klişeleşmiş şekil sanarak sapıtan çiftler, intikam-ölüm, büyük fedakârlıklar, iyi niyet - itimat'ın kalkışı, kolay kazançlar, kolay yaşayış, gerçekleri perdeleyiş ve herşeyde kişinin işine gelen bölümleri kendine örnek alışı, herşeyi kolayca çıkartıldığı bir Dünya...

Ve Anadoluda tanıdığım sinemadan, İstanbulda da ayrılmak istemeyişim. Asıl sinemayı burada tanıyabilmiş olmamın sevinci yanında işinden ayrıldığı Anadolu kişisi yüzünden hâlâ iyi filmlerden yoksun oluşumuz. Onlar da sinemayı seviyor, «sevgi, özlem, açlık»da birleşiyoruz ama, istiyorum ki açlığını giderirken «doydum» zannettirip de şişiren, beslemeyen şeyleri kabul lenmesinler. İstiyorum ki her sinemasever; İstanbullusu da, taşralısı da, sinemanın «sanat» tadına varsın, varması sağlansın, onlar için yapılan filmlerimizi «sanat» seviyesi yükselsin. Ya da filmlerimiz onlara «sanat» tadını göstersizler. Onların «sanat» seviyesini yükseltsinler.

Gelecek sayılarımızda Türk sinema sanatçılarıyla yaptığımız

Si - Sa KONUŞMALARI'nı ve

«Sinema'nın toplum üzerine yapması gerektiği ve yapmakta olduğu etkiler nelerdir?»

Soruşturmamıza tüm sanatçılarımızın verdiği cevapları yayınlıyoruz.

Bir Sezon Daha Geçti...

Kaya A. ZEREN

Türk Sineması'ndan çok daha iyi yapıtlar beklemediğimiz 1959/60 sezonu kapandı. Dilediğimiz anlamda sanat filmleriyle dolu bir sezon değildi bu. Üç-beş eser türlü noksanlarla iddialı olarak karşımıza çıkarken «sevaplar ve günahlar»da bu sezonda Türk Sineması'nın günahları ağır basıyor gibi gözüktü bize.

YILIN BAŞARILI FİLMLERİ :

Sezon kapanırken Osman F. Seden «Düşman Yolları Kesti», Atıl Yılmaz Batıbeki «Karacaoğlan'ın Kara Sevdası», Memduh Ün «Ateşten Damlalar» ve Orhan Elmas da «Kanlı Fırtına» adlı filmleriyle başarı sağladılar. Ayrıca «Yangın Var» ve «Kalpaklılar» da iyi niyetle ortaya konulan ve fakat daha güçlü çalışmaların gerektiği yapıtlardı.

YILIN BAŞARILI YÖNETMENİ :

Karacaoğlan'ın Kara Sevdası'yla en başarılı rejî çalışmasını yöneten Atıl Yılmaz Batıbeki'nin ikinci eseri Suçlu, İstanbul sinemalarında oynatılmadı. Geçen yıl Türk Film Festivali'nde başarı kazanan «Bu Vatanın Çocukları» da sinema salonu bulunamamasından yine İstanbul seyircisinin yabancıları kaldı. Bu durumda değerli sanatçı tek eseriyle yılın başarılı yönetmeni olarak kalırken, bir diğer genç rejisör Orhan Elmas da, geleceği için umut veren «Kanlı Fırtına»la Türk Sineması'nın yeni bir kazancı oldu.

KARACAOĞLANIN KARA SEVDASI

Yılın başarılı Türk filmi.

KANLI FIRAR

Orhan Elmas'ın başarısı...

YILIN BAŞARILI OYUNCULARI :

«Düşman Yolları Kesti»'de Eşref Kolçak, Sadri Alışık, Nurhan Nur; «Karacaoğlan'ın Kara Sevdası»'nda Nuri Alkıl başarı sağlayan oyuncular tınck, Tijen Par, Kadir Savun; olarak göründüler. «Karacaoğ-

«Ateşten Damlalar»'ta Turgut Özatay, Muhterem Nur, Orhon M. Arıburnu; «Kalpaklılar»'da Ulvi Uraz; «Yangın Var»'da yine Turgut Özatay ve «Taş Behkâs»'de Münir Öz-

Toplum için Sanat

lan'ın Kara Sevdası'nda Kadriye Savun'un oyunu da Türk Sineması'nda önemli yeri olacak güçteydi.

YILIN BAŞARILI FOTOGRAFÇILARI:

Turgut Ören «Konu Firarı»daki fotoğraflarıyla, Kripton İlyadis de «Düşman Yolları Kesti»deki çalışmasıyla en iyi siyah-beyazları ortaya koydular.

BAŞARIYA ULAŞAMAYANLAR:

1988/89 sezonunda Türk Sineması'nın en önemli kadroları yine «Kerem» oldu. «Kırmızıoğlu»nın «Kara Sevda» aynı tutulurca diğer başarı kazanan yapıtlar, konu yönünden oldukça zayıf kaldılar.

Aynı yıl birçok film de oyuncu yokluğundan başarı sağlayamadılar. Bu sezon içinde güldüğümüz yapıtların çoğunda oyuncu bunalmış açıkça kendini gösteriyordu. Salt güzelliğin beyaz perdede bir anlamı yüklenmediğini yapımcıların öğrenmesi gerek. Gelecek yıllarda, oyuncu yönünden Türk Sineması'nın sıkıntıya düşmesi ve bu bunalımın endişeli bir durum yaratması mümkündür.

Atıl Yılmaz'ın «Yaşamak Hakkındır»ından bu yana başa baş bir fon müziğinin ortaya konamadığı ve belki de uzun bir süre konamayacağı bu sezonda anlaşıldı. Çünkü yapımcılar fon müziğine gereken önemi vermemektedirler.

YINE UMUTLAR GELECEK YILDA:

Türk Sineması'nda, günahları ağır basan bir sezon daha geçti. Ve her sezon olduğu gibi kişilerin umutları bir sonraki yıla kaldı...

Sanat'ın toplumla ilgisi üzerine ileri sürülmekte olan iki ayrı tezi de «olur» varsayalım. «Sanat, sanat içindir» ya da «sanat, toplum içindir» yargılarına birlikte varmamız mümkün olmayacaktır. «Toplum» deyiminin bize ilk düşündürceği sorun, «yararlı olmak» neden'inden geçer. Biz, toplumun kişileri, ayrı-ayrı birbirimize yararlı olmayız ve «sanat» adına bu yararlılığı birlikte sağlayabiliriz ki kişiliğimizin tam anlamını ortaya verebilelim. Eğer bunu yapmıyorsak, bir toplum içinde yaşamış olmamızın anlamı nedir?

Sanat, sanat içindir.

Toplum sorunları dışında ve salt kendince yararlı olmakla öge ilele aktatın taşımayan sanat kişinin bir işi gösterisiyle sona erdirmek isteyeceği yalın çok uzatır. Zaten sanat'ın kişi yaşamıyla bir ilgisi, bir bağıştı yoktur. Yapıt ortaya vermek için düşünenler, bir düşüştü güdün (tümelerini kendilerini bırakmak zorunda) dırlar. Günlük yaşamın en küçük gerçeklerden tutunuz örneğe geleceklere değin bu anlatım bir önemsemelik, yabancılık kavası içindedir. Sanat kişilerin mutluluğuna ya da tasalarına değip geçmez. Kişinin doğup ölüğü sorununun nedenleri ya da sonuçları düşünmez. Yağın ortaya verilmesi için kullanan yol ve araçlar üzerinde elle tutulur bilgisi ya da ileri süreceği bir bilimsel keşil bile yoktur.

Ş. Ayni Ölez

Eyleyi sanat'ın ölüp geçmişlik anılatı gelecektir yani umutları olmaz. Çünkü, öncesini yaşamışlık ve gelecekte umut salt kişiler içindir. Yani, doğup ölmesini bilenler içindir. Kişilerin tasaları üzerinde tutulur doğa gerçekleri çevresinde askıya alınan sanat, bes yere ölmüşdür. Yaşamak -ölmeğin ayırımının bu ölüde anlamsızlık tasması ise, yasayıp ölmesini bilen kişi için ilğine bir özelliğ olmayacaktır.

Sanat, toplum içindir.

Gelecekte yaşamızın için bir sorunlahtı tasıyoruz. Bir toplum içinde geçerek geldik. Bizden öncekiler de öyle gelmişler. Yaşamızımızın kısa-uzun süreleri içinde bulduğumuz sanat'ı bu geçip geldiğimiz toplumun dışında tutmak için bir yekimiz yok ve olmamalı. Kişinin ilk sorunluğunu «yararlı olmak» diye düşüncük sanat'ın nice kişilere benimsenmesi gerektiği çok olarak ortaya çıkar. Doğduk ve yaşıyoruz. Yaşıyoruz ve öleceğiz. Bizden sonrakiler de doğacak ve yaşayacaklar. Bizden sonrakiler de yaşayacak ve ölecekler. Bu uzun süre içinde daha iyi yaşamın, çevreye daha yararlı olmanın tek yolu «sanat, toplum içindir» deyimini güçlendirerek adımlarla yürünebilir. Mutluluğa ermek yolu da yine bu adımlardan geçecektir. Yaşamın ölen kişi olarak artık anamız, bu yol ve bu adımlarla gerçeğe ulaşmak, tek anlamıyla «sanat'tan yararlanmak»tır. Bu olmalıdır.

NUBAR TERZİYAN

Konuşan : Selim SABİT

KEMAL FİLM'in güçlü karakter oyuncusu ve son filmlerinin reji asistanı; «Nubar Terziyan» bugün 50 yaşında. On üç yıllık sinema hayatında 5 filmde rol almış. Bu yıl «Kırık Kalpler», «Satın Alınan Adam», «Kahpe», «İzmir Ateşler İçinde», «Talihsiz Yavru» adlı filmlerde oynuyor. Geçen sezon çevrilen «Düşman Yolları Kesti», «Kırık Plâk», «Kaderime Ağla-dım» «Kalpaklılar»... gibi filmlerindeki başarılı rolleriyle, yapılacak olan festivalde Y. E. Oyuncu olarak Armağana aday gösterilebilir. Aşağıya onunla yaptığımız konuşmayı sunuyoruz:

— Sinema oyunculuğuna nasıl başladınız?

— Küçüklüğümden beri sinemayı severdim. 13-14 yaşlarımda, okul sıralarımdankey tertiplenen müsamerelelere katılır, takdir edilerek övülürdüm. Bu bana güven aşılamıştı ve birkaç yıl sonra bazı a-

matör arkadaşlarımla «Gençler Temasa Heyeti»'ni kurduk. Artık sahneye çıkıyor, tiyatrodaki güzel yazarların eserlerini oynayabiliyordum. Ermeni tiyatresunda çalıştığım sıralarda «Mike Rafealyan» Film artistliği teklif etti. Aydın Arakon'un «Efsuncu Baba» filmine çağırılmış oldum. Necdettin Mahfi Ayrıl ve Müfit Kiper'le ilk filmimi çevirdim. On üç yıl oluyor ki yardımcı oyunculuk yapıyorum.

— Türkiye'de yardımcı oyunculuk için ne düşünüyorsunuz? Oyunculukta tahsil gerekli buluyor musunuz?

— Yardımcı oyunculuk öyle bir şeydir ki, kişiyi yıllarca ayakta tutar. Başoyuncuları düşünelim. Onlar şöhret yıllarından sonra silinmekte, ya da yine «Yardımcı Oyunculuk» dönmektedir. Pek çoğu şöhretini kaybedince oyunculuğu bırakır. Fakat biz ömrümüzü bu sanatımıza sürdürür, prodüktör ve halkın ilgisini muhafaza ederiz. Bence oyuncu için tahsilden önce kabiliyet ve benimseme gelir. Kişi rolünü benimserse, başarı gösterirse tahsil aranmaz. Fakat bu tahsil ve kültürle de birleştirilirse çok daha iyi olacaktır.

— Amatör oyuncular, yeni kabiliyetler hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Onlarla çalışmak zor. Acemi oldukları için ham film ziyânına da sebep olurlar. Rejisör ve asistanları da güç durumda bırakırlar. Bence oyuncu figüranlıktan başlayıp bü-

tün kademelerden geçerek ilerlemeli, tam bilgili, tecrübeli olmalı. Bu da çabuk olmaz.

— Kadın oyuncular?

— Onlar da gücünü soyunma gereksinmesini duyurmadan gösterebilirse o zaman hakiki oyuncudur. Tabii senaryo gerektirmesini ayrı düşünmeli..

— Sizce iyi film nasıl olabilir? Bugünkü Türk Sinemacılığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Senaryo sağlam olursa, iyi olursa film de iyi olacak demektir. Türk sinemacılığı da bugün iyi bir duruma girmiş sanırım.

— Tiyatro ve sinemada çalıştınız. Eir oranlama yapar mısınız?

— Bence sinema oyunculuğu daha zor. Tiyatroda kişi bir yerden başlıyor ve role kendini alıştırır alıştırır gelişir. Sinemada sahneler düzensiz değildir. Filmin sonu önce çevrilip, başı sonra v.s. karışık olmak ve oyuncunun yerine göre kendisini ayarlaması gerekmektedir. Sinemada kamera karşısındaki hareketler çok mühimdir. Işık ve makinayla yüzüye olmak zor, mimikler çok önemli. Yine de ikisinin de ayrı zorlukları unutulamaz.

— Reji asistanlığı yapıyorsunuz. İlerisi için tasarılarınız var mı? Rejisörlük prodüktörlük gibi?

— Reji asistanlığını sadece yardım ve kendimi yetiştirme için yapıyorum. Rejisörlük teklif edenler var, fakat benim çizmemi aşmağa niyetim yok. Oyuncu'yum, oyuncu olarak kalacağım. Kendi bran-

— Devamı 15'inci sayfa —

FİLMCİLİK ve DEVLET

Semih TUĞRUL

15 yıla yaklaşan bir zaman-danberi sinema sanatı ile ilgili meseleler üzerinde duran bir yazar olarak çeşitli gazete ve dergilerde sık sık ele aldığım bir dâvaya bugün burada tekrar temas etmek zorundayım. Bu konuyu yine ele almamın tek sebebi memleketimizde filmcilik ve sinema işletmeciliği meselelerinin hergün biraz daha başıboş bırakılması, âdeta ana:şiye sürüklenmesidir. Bundan tahminen 7 yıl önce «Dünya» gazetesinde yayınlanan bir makale serisinde, filmcilik ve sinema işletmeciliğinin Devletle karşılıklı bağları üzerinde durmuş, bu alanda yabancı memleketlerde neler yapıldığını belirtmiştim.

Tıpkı benim gibi, memleketimizdeki öteki sinema yazarları da zaman zaman aynı problemi ele aldılar. Çeşitli yönlerden ortaya attıkları fikirlerle Devletin filmcilik ve sinemacılıkla ne biçim bağlar kurması gerektiğini açıkladılar. Aradan uzun yıllar geçti. İyi niyetli sinema yazarlarının ileri sürdükleri fikirlerin «Romantik temennilerden» öteye geçemediğini, ilgililerin sinema mefhumundan bambaşka şeyler, ya da daha açıkçası, hiçbir şey anlamadıklarını üzülererek müşahade ettik. Bugün hem filmcilik, hem de sinema işletmeciliği bakımlarından, «sefle söyleyelim, Türkiye dünyanın en geri kalmış memleketlerinden biri ise, bu-

nun suçunu filmcilerin ve sinemacıların anlayışsızlığından daha çok. Devletin bu konu ile hiç ilgilenmemesinde aramak gerekir.

Sinema yapıcı ve öğretici vasıflarından, dünyanın başka hiç bir memleketinde Türkiye'deki kadar tecrit edilmiş değildir. Tesir alanı bu kadar yaygın bir sanat ve endüstriye hiçbir devlet Türkiye kadar bigâne kalmamıştır. Fransa, İtalya ve benzeri memleketlerde bir yandan ticaret, öte yandan Eğitim Bakanlıklarına bağlı olarak çalışan, filmcilik işlerini düzenlemekle vazifeli resmi makamlar vardır. Aman bizde de bunlara benzer kademeler kurulsun, her şey hallolur diyecek değiliz. Körükörüne taklitçilikle hiçbir şeyin halledilemeyeceği aşikârdır. Yine İtalya ve Fransa gibi memleketlerde tatbik edilen yabancı film ithal rejiminin, «filmciliğe yardım fon»larının aynen alınması bugünkü şartlarla Türkiye gerçekleri için hiçbir şey ifade etmez. Etmez ama, filmcilik ve sinemacılık işlerinin böylesine bir anarşi içinde bocalamasına daha uzun zaman seyirci kalmaya da imkân yoktur.

Atınanın, ya da Güney Afrikanın herhangi bir sinemasında bugün dünyanın çeşitli memleketlerinde çevrilen, her biri başlıbaşına bir sanat olayı teşkil eden filmleri seyretmek mümkündür. Türkiye'de ise bu sene mevsimin başın-

dan berî gösterilen kaliteli sayılabilecek yabancı filmlerin sayısı 3'ü geçmez. Geri kalan yüzlerce kötü filme otomatik tahsisle yüzbinlerce dolar sarfedilmiştir.

Yerli filmlerimizin kalitesi de, üç beş yıl önceye kıyasla, daha kötüleşmektedir. Sinema sanatının klâsik eserlerini seyretmeye, incelemeye imkân bulunmayan bir memlekette, yüzde doksan dokuzu yabancı dil bilmeyen Türk filmcilerinin kendilerini yetiştirmesi, sinematografik grameri düzgün eser vermesi mucize gibi bir şey olur. Yunanistanda bile bugün resmi makamların anlayışlı davranışı sayesinde muntazaman çalışan bir sinema klübü vardır. Atınada, yine resmi makamların öncülüğü ile bir film arşivi kurulması için teşebbüslere geçilmiştir. Fransada olduğu gibi lise ve yüksek okullarda tedris edilmek üzere hazırlanan, Maarif Vekâleti tarafından yardımcı ders aracı olarak okullara tavsiye edilen, sinema sanatını öğreten kitaplardan vazgeçtik. Ama hiç değilse memleketimizde sinema programlarının bir düzene sokulması zamanı gelmiş ve geçmiştir bile. Bunlar gibi, sansürün 1960 yılının zihniyetine yakışır bir davranışla işlenmesi, milletlerarası büyük festivallerde armağanlar kazanmış sanat yönü ağır basan filmleri ithal edecek firmalara

(TERCÜMAN)

— Devamı 15'inci sahifede —

Türk sinemasının tükenmek bilmeyen konusu:

İÇLİLİK

Turgut DEVRİM

«Halk böyle istiyor» klişesinin, bizde olduğunca, çoğunlukla baskıya girdiği başka ülke var mıdır? Sanmıyorum. Gerçi sinema bir sanat olmakla beraber, yaşamasını devam ettirmek için, endüstriyel cabaya da el atmak zorundadır. Ama bu neden'den ötürü hep aynı klişeyi ortaya vermek biraz garip oluyor. Bizim sinemamızda çok yaygın bir içlilik konusu vardır. Bizim sinema sanatımız da bu yaygın konuya sınırlı yaslayıp, «halk böyle istiyor» klişesine uygun bir etik düşürmüştü: «Halk ağlamak istiyor».

Filmlerimizde genellikle bir «acındır» havası bulunmasını bu anlayışa yüklemek zorundayız. Halk neden ağlamak istiyor? Ve şimdi bu deyimini biraz daha üstün düzey-

de açıklayalım; Sanat yalnız «gözyaşı» demek midir?

Sanmıyoruz.

Sinema'nın başlangıcında her ülkenin ilk olarak yerel konulara el attığını varsayalım. Amerika belki iç-savaşları özetleyen filmlerle, Westralilerle uzun bir süre oynanmış ve *Paris* belki filmlerinde tümüyle Paris'in karelerini, geçide kızlarını, ya da *Als De Triumphi*'unu, *Eiffelt*'i, *Champ Elysee*'sini vermiş olsun. Sonuçta çağlar yine de sanatsal film ortaya çıkarmak çabasını unutmamışlar ve dünya film piyasasını ellerine geçirmek için değişik yolda çabaya baş vurmuşlardır. Biz hâlâ filmlerimizde mezarlara çiçek koymakla, kişileri hastane kapıla-

rında bekletmekle, kaatillerle, hapisane koşullarının dramıyla, yetim çocuğuyla açgırtlak kalmış sözde anaların infilteleriyle, yani ağlamak, ağlamak, yine ağlamakla uğraşıyoruz. Seyircimiz filmi seyrettiği sürece ağlıyor ağlıyor. Ve sinemacı bu gözyaşlarından para kazanıyor. Pekki, şimdi soralım: Sinema, halk ağlasın alsın da, sinemacıya para kazandıysın diye mi tutunmuştu?

Sanmıyoruz.

İşte, sanmadığımız bu bir sürü şeyin arasından çıkıp da gerçek saadetsiz çocuklara el atamıyorsa bu, halk böyle istiyor» klişesinin hergün yarıdan baskıya verildiği içtendir. Şu «içlilik» tagını Büyükt Okyanus'un Emden çıkuruna, bir daha çıkmamak üzere nasıl atmış ki, sinema sanatına yapmaktaki olduğumuz kötülüklerin artık sonucu...

OKUR MEKTUPLARI:

«Üner Argüden Mühürdar Çıkmazı 7. Kadıköy - ŞEHİR.

Değerli üyelerine eleştirinize teşekkür ederim. Öne sürdüğünüz noktada biz de sizinleiz. Aneski, ilk sayıdaki unutkanlığımız aslında salt bir basım yanlışlığıdır. Ve biz bu konuda, ilmi sayımızda bir düzeltme yapmadıysak, bunun da birce nedenleri var. Sizin, bir okur olarak, haklı olduğunuza inanıyoruz. Yakın ilgi-nize teşekkür eder, başarılar dileriz.

Mektubunuzu, çoğunlukla kendisini ilgilendirdiğinden, Hayri Coner'e verdik. Arkadaşımızın sizi ayrıca cevaplayacağını sanıyoruz.

Saygılarımızla.

Si - Sa ARMAGANI SEMBOL YARIŞMASI KOŞULLARI:

1. Armağan, her yılın başarılı Türk sinema sanatçılarına verilecektir. Armağan'ın ne biçim ve ne ölçüde hangi maddeden yapılacağı, yarışma'nın konusudur. Yarışma'ya katılacak kişilerin Si - Sa Armağan Sembolünü, sinema sanatı'nı en yakın anlamda verebilecek nitelikte düşünmeleri gereklidir.
2. Düşünülen Si - Sa Armağan Sembolü norm ölçüde beyaz kâğıt üzerine ve en açık anlatımla çizilmelidir. Kâğıt üzerindeki yapının hiçbir anlaşılmayan noktası kalmamalıdır.
3. Yarışma'ya gönderilen yapıtlara ilk elemeleri yazı kurulumuzca yapılacağı ve ayrılan yapıtlar, özel bir seçici kurul'dan geçtikten sonra, yine yazı kurulumuzca değerlendirilecektir.
4. Yarışma'da birincilik, ikincilik ve üçüncülük alanlara üç ayrı değer üzerinden ödül ve yarışma'ya katılanların tümüne değişik armağanlar verilecektir.
5. Yarışma süresi 5 Mart 1960'da sona erer.
6. Yarışma'ya herkes katılabilir.

Si - Sa

Sinema Yazarlarına Göre :

ŞAHİDİN GÖZLERİ (Tiger Bay) :

BAYKAN SEZER (Akşam) : J. Lee Thompson'un mizansenini de aynı cansızlık ve renkсіzlіk içinde. J. Lee Thompson'un bütün başarısı cümle kurarken özne ile fiilin yerini bilmekten ileri gidemiyor. «Tiger Bay - Şahidin Gözleri» özellikle İngiliz filmlerinde rastladığımız kötü, anlamsız şekilcilіğin yeni bir örneği. «Şahidin Gözleri»nin başarısı gelse gelse bu yıl gördüğümüz birbirinden zevksiz İngiliz filmle.i arasında seyirciyi en az sıkımsı olmasından gelir.

ÇETİN A. ÖZKIRIM (Yeni Sabah) : Filmin Senaryosu son derece ustaca hazırlanmış. Olayların sıralanışı, psikolojik çözümlemelerin sağlamlığı, karakterlerin tanımlanması ve günümüz insanının yalnızlığı büyük bir başarı ile belirtiliyor. Bilhassa J. Lee Thomson'un tutumu son derece insani. Gerçekten uzaklaşabilecek gibi görünen bölümleri öylesine sağlam bir ustalıkla idare ediyor ki, hayran kalmamak elde değil. Polonyalı delikanlının gemiden çıkıp, sokak ve parklarda çocuklarla ilgilenmesi, onlara sıcağı yakınlık duyması ilerde dostluk kuracağı çocukla olan münasebetlerinin gerçekliği seyirciyi mükemmel inandırıyor. J. Lee Thomson bu arada çevreye ve küçük sayılacak, hattâ lüzumsuz addedilebilecek bir takım detaylara çok önem veriyor. Arap bunların hiç biri Thomson'un tutumu ve yönetimi ile ilgisiz değil. Filmin oyuncularını bilhassa belirtmek gerek. Alman sinemasının sevilen jönllerinden olan H. Buchholz ve ünlü İngiliz aktörü J. Miles'in kızı Hayley Miles ile polis komiserini oynayan John Miles trösos nefis kompozisyonlarıyla göz dolduruyorlar. Bütün sinemasever okurlarımıza da tavsiye ederiz.

KANLI FIRAR :

BAYKAN SEZER (Akşam) : «Kanlı Firar» sonuçta yerli filmlerimizin sudan aşk hikâyelerini hareketli bir polis olayı çerçevesinde anlatmaktan öteye gidemiyor.

ÇETİN A. ÖZKIRIM (Yeni Sabah) : Orhan Elmas her filmde kendi kendini aşacak bir davranış gösteriyor. Fakat bu onun

eksiksiz bir film ortaya koyduğunu söylemek değildir. Bilhassa tesir altında kalmaması, iğretilikten, özentiden kaçınması gerekliydi. Bunda da muvaffak olacağından ümidimiz var.

ALİ GEVGİLİLİ (Vatan) : Orhan Elmas, adı bana yıllarca güven vermiyen kişiler arasındaydı. «Kanlı Firar»'ı gördükten sonra artık böyle düşünmüyorum. Bu kızgın, sinirli genç, serüvenli bir yaşama kavgası sonunda bugünkü yerini almış. İlk filmleri dayanılır gibi değildi. Geçen yıl «Üç Kızın Romanı» ile bir değişiklik oldu. Bu yenilik «Kanlı Firar»'da çok daha açık. Bazı bakımlardan, film Orhan Elmas için de, sinemamız için de önemli bir aşama niteliğinde.

TUNCAN OKAN (Milliyet) : «Kanlı Firar», bütün kusurlarına rağmen, bir kaleme silinecek bir kurdela değil. Hele, «Acı Yol», «Dişi Yılan» gibi filmlerin rejisörü Orhan Elmas için ümit verici bir başlangıç sayılabilecek bakımından ilgiyle karşılanmaya değer.

ON İKİ ÖFKELİ ADAM (Twelve Angry Men) :

BAYKAN SEZER (Akşam) : Film dört duvar arasında geçmesine rağmen ilgiyle seyrediliyor. Bu da adalet mekanizmasını eleştirmesi, ya da yavan iri sözler yüzünden değil. Filmin «Kaatil Kim» «Oğlan suçlu mu, suçsuz mu?» hikâyesine dönmesi yüzünden. Sidney Lumet, teknik ustalığının yardımıyla, suçlu mu, suçsuz mu sorusu etrafında seyirciyi meraklandırabilen bir film yapabilmiş.

ÇETİN A. ÖZKIRIM (Yeni Sabah) : Sidney Lumet'in, bir televizyon piyesine dayanarak çevirdiği 12 Öfkeli Adam herşeyden önce, kendisine bile bile bir sürtü engeller çıkaran, sonra da bu engelleri teker teker aşmağa çalışan bir sinemacının ustalığı gösterisi olarak ortaya çıkıyor. 12 Öfkeli Adam'da yer: dört

duvarla çevrili bir jüri odası, kişiler: jürinin on iki üyesi, süre: filmin süresine eşit. Bu dar çevrede, bu kısacık süre içinde, on iki kişinin karşılaştığı mesele: Babasını öldürmekten sanık bir çocuk için hüküm vermek...

KARAMAZOF KARDEŞLER (The Brothers Karamozov)

ALİ GEVGİLİLİ (Vatan): Amerikalı genç rejisör Richard Brooks «Karamozof Kardeşler»'i sinemaya getirirken, ağır başlı davranıyor. İşini benimsiyor, ortaya önemli bir yapıt çıkarmak istiyor ya, bu emeği yine de boşa çıkıyor. Film, romanda karşılıklı nedenler ve sonuçlarla bağlanmış kişilerin, olayların; bu bağlar artık ortada bulunmayan bir kopyası oluyor.

ÇETİN A. ÖZKIRIM (Yeni Sabah): Amerikan sinemasının sözü edilmeye değer bir iki rejisöründen biri olan Richard Brooks «Karamozof Kardeşler»'i sinemaya aktarmaya kalkınca senaryo işini de üzerine almış. Sonra John Alton gibi iyi bir fotoğraf direktörü ile de teşriki mesal etmiş. Gerçekten filmin en başarılı yönlerinden biri fotoğrafları. Konunun tansiyonuna göre değerlendirilen ışık, renk ve açı değişimleri esere çok şey katıyor. Brooks ise bir takım mizansen denemelerine girişmiş ve müspet sonuçlar almış. Sonra gevre işini de kurtarabilmiş sayabiliriz. Ama bütün bunlar «Karamozof Kardeşler»'i sinema sanatı bakımından biraz olsun tamamlamıyor.

HALÂT REFTİĞ (Akşam): Başarılı mizansen. Filmin tek suçu «Karamazov Kardeşler» ismini taşıması. Dostoyevski ile ilgili olmaması yılın birbirinden kötü filmleri arasında sıvrılmasına engel değil.

TUNCAN OKAN (Milliyet): Kuzguna güzel kıldır diye sormuşlar «yavrularımdır» demiş. Hollywood'un kabiliyetli rejisörlerinden Richard Brooks da, her nasılsa sürüklendiği bu mäteradan kendin temize çıkarabilmenin yollarını arıyor. Rejisör, giriştiği teşebbüsün esasen başarısızlığa mahkûm olduğunu kabul ettikten sonra, nasıl oluyor da Dostoyevski'yi verebildiğini iddia ediyor? Madem ki Dostoyevski'nin ünlü eserini normal bir filmi hacmine sığdırabilmek imkânsız o halde Brooks'un filmi nasıl «Dostoyevski'nin tâ kendisi» olabilmiş?

Si - Sa Sözlüğü

DEKOR — Film sahnesi için hazırlanmış her çeşit yapıt. Bu dekorları hazırlayan kimse: **DEKORCU**.

DETAJ — Cisimlerin çok yakından alınmış büyük görüntüsü.

DECELOPMAN — Kamerada kullanılan filmleri kimyasal işlemle banyo etmek.

DIYALOG — Filmlerde yer alan konuşmalar. Bu konuşmaları hazırlayan kimse: **DIYALOG YAZARI**.

DOKÜMANTER FİLM — Sosyal amaç güden, gerçek yaşayıştan alınma konularla işlenmiş film çeşitleri.

DUBLAJ — Daha ziyade yabancı filmlerin yerli dile çevrilmesine ait sonradan seslendirme işlemi.

DUBLÖR — Eazi sahnelerde, bilhassa tehlikeli olanlarda asıl oyuncunun yerine oynayan kimse.

E

EFEKT — Tabii sesleri başka kaynaklardan elde etme işlemi.

EL KAMERASI — Kameranın elde taşınabilecek ağırlıkta olanı.

EXTRA — Filmlerde pek kısa roller için gündelikte tutulan oyuncu.

F

FESTİVALER — Dünyanın çeşitli şehirlerinde her sene tertiplenen film gösterileri.

FIGÜRAN — Filmlerin kalabalık sahnelerinde görünmek üzere tutulmuş oyuncu.

FLU — Bulanık, belirsiz olarak çekilen görüntüler.

FON — Oyuncuların gerisinde meydana getirilen resim veya fotoğraflardan müteşekkil dekor.

FON MÜZİĞİ — Görüntülerin tesirini arttırmak için filmlerde kullanılan müzik.

FOTOJENİK — Görüntüleri, fotoğraf şartlarına uygun olan kimse.

FOTOMETRE — Çekim esnasında film üzerine düşmesi gereken ışık ayarını bildiren cihaz.

Nubar Terziyan

Filmcilik ve Devlet

Baş tarafı 10'uncu sahifede -
şimda sanatımın hakkını ver-
mek bana yeter. Rollerimin
kalıplaşmış olmasını da iste-
mem. Değişik tipleri canlan-
dırmak beni sevindirir.

— Dublajda kendiniz mi ko-
nuşursunuz?

— 12 filmimde ben konu-
şum. Fakat bu her zaman
mümkün olmuyor. Aldığım
role göre ayrı kişiler beni ses-
lendirirler.

— Halkla, seyirciyle bağın-
tınız?

— Onların arzularına uy-
mak isterim. Gittğim yerler-
de gördüğüm ilgi beni seyin-
dirir. Elimden geldiği kadar
konuşmak isteyenle konuşur,
yardımcı olmak isterim...

Baş tarafı 11'inci sahifede -
bazı vergi muafiyetleri tanın-
ması, sinema kulüplerinin ku-
rulmasına imkân hazırlanma-
sı artık bir zarurettir.

Bütün bunlar Devletin bir
Spor Toto lotaryasına sarfet-
tiği para ve emeğin onda biri-
ni seferber etmekle dahi ba-
şarılacak işlerdir. Ama bun-
dan önce, ilgili makamların

«sinema gerçeği» üzerinde dü-
şünmeleri, sinemanın ne ka-
dar yaygın bir halk sanatı ol-
duğunu idrâk etmeleri lâzım-
dır. Yoksa, şimdi olduğu gibi
sinemayı dört yılda bir «ha-
tırlarına getirmeleri» çoğu ya-
bancı ve işinin ehli olmayan
sözde rejisörlere alelacele ve
kötü hazırlanmış propaganda
filmleri sipariş etmeleriyle de-
dan önce, ilgili makamların

AMATOR

Şiir ve Hikâye yazarları aranıyor.

Mektupla müracaat adresi P. K. 442 - GALATA

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ KUPONU SAKLAYINIZ :

Taşra Dağıtıcımızın:

Y O. PAZARI

İhlamur Pasajı — 6

BEŞİKTAŞ - İSTANBUL

adresine

Bu kuponu gönderirseniz, aşağıdaki dergileri yazılan fiatlardan % 10 özel indirimle ala-
bilirsiniz. Her kupon, 20 liralık siparişinizi karşılar.

Sanat Dergileri

VARLIK	60
YELKEN	40
DOST	75
TÜRK DİLİ	50
TÜRK YURDU	100
TÜRK DÜŞUNCESİ	100
SİNEMA - TİYATRO	100
İSTANBUL - YENİLİK	
KAYNAK v.s. ESKİ	
DERGİLER	50

Çeşitli Dergiler

HAYAT	50
YELPAZE	50
HAFTA	40
AKBABA	35
AKİS	40
ARTİST	75
YILDIZ	35
DOLMUŞ	35
TEF	50

Yabancı Dil Dergileri

PHOTOPLAY	100
CINEMONDE	75
Modern Screen	125
PICTURE SHOW	35
COMICS	50
Populare Machanik	150
Populare Photograph	250
Mani de Fata	150
GLAMOUR	250
Moda Mecmuaları % 50 ucuz	

Adları yazılan dergiler salt örnek olarak yazıl-
mıştır. İstedığınız bütün Türk - Yabancı dergilerin es-
ki sayılarıyla her çeşit kitap bulunur, % 10 - 75 ten-
zilâtta satılır. Lütfen broşür - bilgi İSTEYİNİZ...

Si - Sa OKUYUCULARI İÇİN
ÖZEL İNDİRİM KUPONU : 1

Si - Sa

- ★ HADER
- ★ YORUM
- ★ ELEŞTİRME
- ★ FİKİR
- ★ YARIŞMA ...

Si - Sa

- ★ YAZI KURULUNDAN
GEÇEN YAZILARI
YAYINLAR

Si - Sa

- ★ SİNEMA SANATI
ÜZERİNE
EN İYİ
DENEME YAZISINA
ARMAĞAN ...
- ★ FİLM HİKÂYESİ
YARIŞMASI
- ★ Si - Sa ARMAĞANLARI
SEMBOL YARIŞMASI ..

ŞİDDET Lİbaş ağrısını **OPON** teskin eder

OPON baş, diş, nezle, sinir
romatizma, lumba-
go ağrılarını teskin eder.

OPON bayanların muay-
yen zamanlardaki
sancılarında ve soğuk algın-
lığına karşı faydalıdır.

P-11

OPON

günde 6 tablete kadar alınabilir

Si - Sa

AYLIK SİNEMA SANATI DERGİSİ
HER AYIN 15'İNDE İSTANBUL'DA YAYINLANIR.

Adres : P. K. 1103 — Sirkeci